

POČITNICE

Počitnice so čas, ki si ga privoščimo za počitek, zato da nabereemo nove moči, spoznamo nove ljudi, kraje. Šolarji se radostno prepustijo opoju tega najlepšega dela šolskega leta, odrasli, ki počitnicam bolj imenitno rečemo dopust, težko čakamo na svojih deset ali štirinajst dni. Delo v podjetju zamre, se upočasni, tu in tam priroma na delovno mizo razglednica z lepimi pozdravi...

Letos se zdi, da je tako bilo prejšnja leta. Letos poleti v našem podjetju delo sploh ni zamrlo. Še več, bilo je še bolj živahno kot v nepoletnih mesecih. Ne le zaradi tega, ker smo se ukvarjali s polletnim poslovnim poročilom, ker je bil opravljen pomemben preboj, ker je bil RLV registriran kot raziskovalna organizacija, ker je bilo povsod treba opraviti veliko dela... O vsem tem in še čem pišemo v tej številki Rudarja.

Letos je bilo v našem podjetju živahno še iz drugih razlogov. Med nami je v juliju in avgustu delalo čez 300 mladih sodelavcev. Bili so to dijaki in študentje, ki so po nekaj letih premora to poletje dobili priložnost, da so v RLV opravljali desetdnevno počitniško delo. Vsi med njimi, s katerimi smo se pogovarjali, so bili zelo zadovoljni in veseli, da so dobili priložnost preživeti počitnice ob delu, v utripu delovnega kolektiva. Ni jih bilo malo, ki so odkrito povedali, da bi kar prišli na delo...

Morda ste poleg teh naših začasnih sodelavcev kdaj srečali tudi kakšnega čisto mladega, takega, da ste se vprašali, kako je v upravno zgradbo v Novih Prelogah sploh prišel. To so bili otroci, ki so se v dveh skupinah udeležili prve slikarske kolonije. Porisali so gore papirja, s svojimi slikami oblepili hodnik do sindikalne dvorane in bili navdušeni, srečni.

Nič manj navdušenja ni bilo na obrazih otrok, ki so preživeli deset ni v počitniški koloniji v Fiesi. Zanje je skrbela ekipa vzgojiteljev, vaditeljev plavanja, medicinska sestra, in čeprav je bil zapovedan dnevni in hišni red,

jih to sploh ni motilo pri vseh užitkih, ki jim jih je nudilo sonce, morje, družba prijateljev, lepote slovenskega morja.

Z vsemi temi mladimi ljudmi, za katere smo letos pripravili nekaj programov preživljanja počitnic, se je pomladilo in osvežilo tudi naše podjetje. Vnesli so življenje med nas, nove poglede in ideje. Še več. Med nami smo začutili življenje, utrip sveta, ki biva izven resnega, proizvodnega utripa. V okolju, v katerem že nekaj časa sodelavci samo odhajajo in poredko prihajajo, smo začutili, da smo zadihali drugače. Zaznali smo prihodnost, novo življenje, novo življenjsko energijo. In četudi smo večji del počitniških mesecev preživeli na delovnih mestih, smo zaradi teh novih obrazov imeli lepe počitnice.

Diana Janežič

Iz vsebine:

- stran 2 - RLV raziskovalna organizacija
- stran 3 - vesti
- stran 4 - Zavod ERICO
- stran 5 - Premogovništvo v svetu

- strani 6 - 9 - Počitnice
- stran 10 - Odšli so v pokoj
- stran 11 - V spomin
- stran 12 - Rudarska godba

RAZVOJ - RAZISKAVE

Raziskave in razvoj

Diana Janežič

RLV JE POSTAL RAZISKOVALNA ORGANIZACIJA

Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije je 21. julija letos izdalo odločbo, s katero ugotavlja, da Rudnik lignita Velenje izpolnjuje predpisane pogoje po Zakonu o raziskovalni dejavnosti in ga s tem registrira kot raziskovalno organizacijo. Kaj ta naziv pomeni in prinaša našemu podjetju je povedal mag. Milan Medved, pomočnik tehničnega direktorja za raziskave in razvoj.

Mag. Milan Medved

Medved: "Z izdajo omenjene odločbe so sklenjena prizadevanja strokovnjakov in raziskovalnih delavcev RLV, da bi dokazali, da je podjetje usposobljeno za raziskovalno organizacijo, da ima primerne prostore in opremo (laboratori-

jsko, računalniško...) ter primerne kadre, ki se ukvarjajo z razvojem in raziskavami. V ta namen smo v začetku leta tudi oblikovali sektor za raziskave in razvoj kot samostojno raziskovalno enoto. V njem sedaj dela 19 delavcev, ki so registrirani kot raziskovalci, poleg njih pa še nekaj mladih raziskovalcev, ki uspešno napredujejo. V sektorju delamo po principih projektnega vodenja, kar smo kot dober način dela letos privzeli v celem podjetju. Pokazalo se je namreč, da uspešno delo pri razvojno-raziskovalnih projektih omogoča samo takšno vodenje, kjer se za določene pomembne naloge v danem trenutku aktivirajo najustreznejši kadrovske in tehnični viri."

Kaj našemu podjetju prinaša ta naziv?

Medved: "Status raziskovalne organizacije nam omogoča kandidiranje za izvedbo in državno sofinanciranje različnih raziskovalnih projektov. V Sloveniji se razvojno-raziskovalna dejavnost krepi, pa tudi možnosti njenega financiranja iz različnih mednarodnih virov so vedno večje (obstaja že preko 40 različnih virov tujega financiranja razvojnih projektov). Na ta način bo tudi našim strokov-

jakom omogočena izvedba razvojno-raziskovalnih projektov, ki so pomembni za naše podjetje, a hkrati prevelik zalogaj za enega investitorja. Obenem pa bomo lahko konkurirali za pridobitev del, ki niso neposredno vezana na proizvodnjo lignita, so pa povezana z znanji, ki jih v RLV imamo: npr. laboratorijske preiskave, hidrogeologija, prostorski informacijski sistemi, ekologija, geotehnologija, različne oblike projektiranja...

Glede na razmere v slovenski energetiki in na splošno bo trajno stabilno podjetje RLV zagotavljalo ustrezen tehnološki razvoj in sledilo tehnološkemu razvoju v svetu. V RLV smo imeli vedno pravo mero poslušnosti za uvajanje tehničnih in tehnoloških novosti in to nas trenutno uvršča med najsodobnejše evropske in svetovne premovalnike.

V RLV tudi sedaj teče nekaj pomembnih razvojnih nalog, in sicer o vplivih naše dejavnosti na okolje, o utrjevanju starega dela, o zasi pavanju odkopanih prostorov, predvsem pa raziskovalna naloga iskanja optimalne tehnologije in tehnike odkopavanja severozahodnega dela jame Preloge, ki nas čaka v kratkem."

PROJEKTNA ŠOLA RLV

Zaradi potreb po uvajanju projektnega vodenja rudarskih projektov, ki jih načrtujemo za bližnjo in tudi malo bolj oddaljeno prihodnost, se je vodstvo Rudnika lignita Velenje odločilo, da organizira projektno šolo. V projektni šoli, ki je potekala v sedmih terminih v juniju in se bo še nadaljevala jeseni, se je ob izdelavi konkretnega rudarskega projekta izobraževalo 23 strokovnjakov RLV, ki sodelujejo pri tem projektu.

Šolo so vodili priznani strokovnjaki za projektno vodenje z Ekonomsko-poslovne fakultete in Univerze v Mariboru. Njihova imena - dr. Anton HAUC, dr. Brane SEMOLIČ, dr. Andrej ČESEN in dr. Majda BASTIČ - zagotavljajo visok nivo pouka in prenešenega znanja.

Po načelu LEARNING BY DOING - ali po naše "učenje z delom", je nastajal rudarski projekt odkopavanja severozahodnega predela jame Preloge z vsemi podprojekti in množico dejavnosti, ki presega devetdeset osnovno načrtovanih aktivnosti. Projekt krajše imenujemo tudi OSP - odkopavanje severozahodnega predela.

Poleg teoretičnega znanja o projektnem vodenju so se seminaristi prebijali skozi težave pri osnovnem kreiranju projekta OSP z mod-

ernimi metodami projektnega vodenja, podprtimi z računalniškimi programom.

Pouk je potekal zelo intenzivno, še posebej pri delu z računalniki v računalniški učilnici Centra srednjih šol. Tu so seminaristi osvajali delo s programom za projektno vodenje, to je SUPER PROJECT, VER. 2.0, ki je bil v osnovi izdelan za potrebe ameriške vojske.

Projektno vodenje se v tem svetu že

dolgo uporablja, pri nas pa je še več ali manj novost, ki se intenzivno prebija tudi v takšna specifična podjetja, kot je naš premovalnik.

Tržno usmerjeno gospodarstvo zahteva predvsem nenehno natančno planiranje, vodenje, registracijo stroškov, terminov in analizo finančnih sredstev, kar je pogoj za uspešno in profitno poslovanje podjetja, tako da brez znanja o projektnem vodenju ne gre.

Dopisniki

Šola kot delavnica

VESTI

LASTNINJENJE, ENERGETSKA STRATEGIJA

Na Brdu pri Kranju je bilo 21. in 22. julija posvetovanje direktorjev elektro energetske in premogovniških podjetij, ki ga je sklical državni sekretar za energetiko Boris Sovič. Predstavil je zakon o javnih gospodarskih službah, osnutek zakona o oskrbi z energijo, govora pa je bilo tudi o predlogu strategije energetskega gospodarstva Slovenije.

Po zakonu o javnih gospodarskih službah podjetja v premogovništvu naj ne bi bila več dejavnosti posebnega pomena, s tem pa tudi ne več javna podjetja, temveč gospodarske delniške družbe z večinskim deležem državnih delnic. Konkretno za RLV to pomeni, da naj bi bila država lastnik rudnika v deležu, ki ga je vanj vložila z investicijami in v deležu, ki ga delavci rudnika ne bodo olastinili z vlaganjem certifikatov v podjetju. Delež države v RLV naj bi bil med 80 in 90 % kapitala.

Osnutek zakona o oskrbi z energijo predvideva, kako naj poteka distribucija in prenos električne energije in kdo je sploh vanju vključen. Oba zakona sta osnove za nadaljnje delo komisije, ki

se v našem podjetju ukvarja z njegovim lastninjenjem.

V predlogu strategije energetskega gospodarstva Slovenije, ki je bila obravnavana drugi dan omenjenega posvetovanja, pa je za RLV opredeljena proizvodnja v prihodnjih desetih letih. Ta naj bi bila 4 milijone ton premoga na leto, z odklikom 5 % navzgor ali navzdol, po ceni 5,5 DEM/GJ, vso to proizvodnjo pa naj bi oddali v TE Šoštanj.

Tudi strategija energetskega gospodarstva je šele v osnutku, ki ga bo na osnovi pripomb iz posameznih podjetij dopolnila vlada in dala v obravnavo parlamentu. *dj*

PREBOJ PROTI JAMI ŠOŠTANJ

16. julija ponoči je bil pod zračnim jaškom Šoštanj narejen preboj, s katerim smo zaključili ciklus izdelave kompletnih prog proti jami Šoštanj. Celoten objekt so izdelali rudniški strokovnjaki s svojim znanjem.

Glavni projektant je bil Ciril Kemperle, glavna dela v jami pa so opravljali delavci obrata Jamske gradnje. Delali so po tehnološkem postopku izdelave jamskih prog z armiranimi betonskimi paneli. V letu in četr, kolikor so trajala vsa dela, so odkopali 378 metrov dolg nakop. Napredki na progih so bili v povprečju 1,2 metra na dan, na celotni dolžini proge pa so premagali tudi 71 metrov višinske razlike. Na dan so odkopali in prepeljali na odlagališče 11 000 ton materiala. Ob tem je pomembno, da te jalovine niso odla-

gali na deponijo premoga, kajti z njo bi za okoli 0,2 % poslabšali kurilno vrednost premoga.

Objekt je končan, s priključitvijo zračnega jaška v Šoštanju pa bo z njim vzpostavljen sistem prezračevanja v centralnem delu jame Preloge in nov sistem prezračevanja jame v severozahodnem delu. Če bomo v RLV kdaj začeli z odkopavanjem v jami Šoštanj, pa bo to tudi pomemben objekt za njeno prezračevanje in za celotno odkopavanje v tem delu doline. *dj*

UVAJAMO RAČUNALNIŠKO REGISTRACIJO DELOVNEGA ČASA

1. septembra letos bomo v našem podjetju začeli z računalniško registracijo in evidenco delovnega časa. Sistem sicer poskusno že obratuje od 9. avgusta dalje, toda le za dve službi v okviru Skupnih služb, 1. septembra pa bodo prihode in odhode z dela registrirali vsi delavci v upravni zgradbi RLV v Novih Prelogah.

Registracijski terminal je nameščen v pritličju upravne zgradbe, levo od oglasne deske. Ob njem so odlagalna mesta za magnetne kartice. Registracijski terminal je povezan z osebnim računalnikom, s katerim bomo nadzirali sistem in zajemali podatke, nahaja pa se v službi za obračun osebnih dohodkov.

Za registriranje in evidenco delovnega časa je bil izbral računalniški paket "Kronos" Gorenja POINT, d.o.o. Paket omogoča enostaven pregled nad realiziranimi urami, dopusti, bolniško odsotnostjo. Vsak delavec ima magnetno kartico, ki se glasi na njegovo ime. Vložena je v odlagalno mesto in jo delavec ob prihodu na delo potegne skozi režo registraci-

jskega terminala ter odloži nazaj na mesto, kjer jo je vzel. Postopek ob odhodu z dela je enak.

Registracijski terminal deluje 24 ur na dan. Z njegovo namestitvijo uvajamo tudi premakljiv delovni čas od 6. do 7. ure in od 14. do 15. ure. Vsak dan mora delavec registrirati 8 ur. Poleg tega, da registrira svoj prihod na delo in odhod z dela, lahko registrira tudi izhode med delovnim časom, tako privatne kot službene. V primeru privatnih izhodov se bo za manjko ur zmanjšalo število dni letnega dopusta. Na registracijskem terminalu lahko vsak delavec kadarkoli preveri svoj saldo ur.

Informacijo so pripravili: Franc Novak, Božo Tkavec in Branko Ivanek

Društvo za energetske ekonomiko in ekologijo

SLOVENSKI E-FORUM

V Ljubljani je bilo 30. junija letos ustanovljeno društvo za energetske ekonomiko in ekologijo z imenom "Slovenski E-forum". Za njegovega predsednika je bil imenovan dr. Miha Tomšič, v 16-članski strokovni svet društva pa so bili izvoljeni večinoma znani in uveljavljeni domači strokovnjaki: ekonomisti, strojniki, elektroenergetiki, geografi, kemiki, pa tudi sociologi, politologi in novinarji.

Osnovna ideja delovanja društva je, da bi kot strokovno društvo interdisciplinarno in javno obravnavalo probleme energetike. Od drugih strokovnih društev se želi razlikovati v tem, da ni namenjeno oblikovanju in posredovanju interesov posamezne akademske discipline, pač pa si bo prizadevalo za dialog in razprave med različnimi strokami, ki jih povezujejo sistemske stroke, kot so ekonomija, kibernetika, ekologija.

Društvo je v svoj statut zapisalo veliko ciljev delovanja, med drugim pospeševanje pridobivanja in prenosa teoretičnih in aplikativnih znanj in informacij s področja energetske ekonomije in ekologije, oblikovanje in javno izražanje strokovno utemeljenih mnenj, stališč in predlogov o energetske strategiji in energetske politiki Slovenije, razvijanje dialoga med vlado in vladnimi organizacijami, podjetniškimi institucijami s področja energetike, strokovnimi, okoljevarstvenimi in potrošniškimi nevladnimi organizacijami ter posamezniki glede energetske politike in nadzora nad njo, javna podpora smotrnemu ravnanju z energijo, varstvu okolja ter zagotavljanju zanesljive, kakovostne in gospodarne oskrbe z energijo.

Slovenski E-forum bo deloval predvsem s strokovnimi srečanji, predavanji ter z izdajo publikacij, povezal pa se bo tudi s sorodnimi mednarodnimi organizacijami in združenji. Še letos naj bi izvedel dve posvetovanji, in sicer o energetske izbiri - koristi, tveganja in procesi odločanja - ter o energetske strategiji v Sloveniji - strategije vlade in javnih podjetij. *dj*

RUDAR

Glasilo Rudar izdaja Rudnik lignita Velenje - Odgovorna urednica Diana Janežič - Tehnično urejanje Ivo Avberšek-Hans - Naslov uredništva RLV, Partizanska 78, 63320 Velenje, telefon 853-312, interno 18-15 - Naklada 4000 izvodov - Tiska Tiskarna Bizjak Velenje.

Po mnenju Ministrstva za informiranje z dne 14. 2. 1992, št. 23/67-92, se glasilo Rudar šteje za izdelek iz tar. št. 3, tč. 13 Tarife prometnega davka.

ZAVOD ERICO

RAZVOJ EKOLOŠKO BOLJ UREJENEGA ODLAGANJA PEPELA TE ŠOŠTANJ

Mag. Boris Stropnik, ERICO, Marjan Jedovnický, TEŠ

Termoelektrarna Šoštanj je od začetka svojega obratovanja odlagala pepel v ugreznine. Pri tem ves čas uporablja hidravlični transport. Sprva vpliv odlaganja pepela na okolje ni bil opazen. Z leti, ko smo dograjevali nove zmogljivejše enote, pa se je vpliv odlaganja pepela na okolje povečeval. Pred izgradnjo bloka 5 je bil vpliv odlaganja pepela na sedanje Velenjsko jezero manjši. V jezeru so še živele ribe, ki so bile občasno bolj ogrožene ali pa celo pomorjene zaradi povečanja vpliva odlaganja pepela. Z dograditvijo bloka 5 pa se je stanje v jezeru tako poslabšalo, da je jezero postajalo neprimerno za življenje. Pri tako zelo alkalni vodi namreč ni pogojev za preživetje vodnih rastlin in živali.

Pogled na deponijo pepela. Desno spodaj del Velenjskega jezera (foto I. Pungartnik)

Hidravlični transport pepela je zelo primeren z vidika obratovanja elektrarne. Sistem transporta obratuje predvsem z veliko vode. Pepel pada v vodo v količinah, ki dejansko nastopajo, in ne vpliva pomembneje na potek transporta. Za transport porabimo v enem letu okoli 10 milijonov m³ vode in do 0,8 milijona ton pepela. V usedalnikih na odlagališču pepela se pepel izloči iz vode z usedanjem, voda z razstpljenimi snovmi pa odteka v Velenjsko jezero. Z vidika varovanja okolja pred zapraševanjem s suhim pepelom je tak način v kombinaciji z iztokom pepelne brozge v jezeru najboljši. Z vidika onesnaževanja voda pa je za naš pepel najmanj primeren. Vpliv na vodo je tako negativen, da je največje jezero v naši dolini mrtvo, kar ima tudi zelo velik negativen vpliv na reko Pako.

V času od opažanj poslabšanja stanja v jezeru do danes so prizadeti opozarjali na različne načine, da je nujno potrebno ukrepati. Onesnaževalci so v sicer dolgem obdobju stalno poskušali zmanjšati negativne vplive odlaganja pepela na okolje. Sprva so bili usmerjeni le v poskuse zmanjšanja onesnaževanja vode.

V letih od 1981 do 1986 je bilo izdelanih več tehnoloških rešitev z idejnimi projekti za ekološko bolj urejeno odlaganje pepela.

Dejansko pa smo na odlagališču izvedli le del potrebnih sprememb z vidika varstva površinske vode, ko smo v letu 1982 razvili in pozneje pričeli z odlaganjem pepela na kopnem med Velenjskim in Družmirskim jezerom. S tem smo pripravili vse potrebno za zbiranje odvečne

vode na odlagališču, kar je bil osnovni pogoj za zaprt tok onesnažene vode. To je bil del najmanjšega, a najpomembnejšega ukrepa za prekinitvev onesnaževanja površinskih vod (Velenjskega jezera in Pake).

V sušnem obdobju se je zaradi odlaganja pepela na suhem in relativno velike površine odloženega pepela pojavilo občasno zelo močno zapraševanje okolja. Ta velika pomanjkljivost sedanje tehnologije je obvladljiva v prvi fazi predvsem z namakanjem aktivnih površin odlagališča. Na delih, kjer je odlaganje pepela že končano, pa je že uporabljena končna oblika ureditve - prekritje pepela z zemljo (20 cm debela plast) in zasaditev s travo. Izvedeno je tudi veliko drugih uporabnih raziskav. Pri večini ukrepov pa se v sušnih obdobjih pojavlja pomanjkanje vode. Razvoj ukrepov proti zapraševanju še vedno ni dosegel zadovoljive ravni, zato se občasno zapraševanje okolja še vedno pojavlja. Tehnološko so ukrepi za namakanje (ozelenitev) izvedljivi in obvladljivi tudi na površini, ki se neenakomerno poseda - odlagališče pepela. 7 ha brežin odlagališča je bilo dosedaj prekritih z biotorkretom, to je posebnim načinom hitreje ozelenitve, ki je zelo uspešen tudi pri ozelenitvi brežin ob avtocestah.

Pomemben korak je bil narejen v letu 1986, ko smo se odločili testirati nov način transporta in odlaganja pepela, ki nima odvečne vode. S postavitvijo pilotne naprave za emulgat smo potrdili pričakovanja in pokazali na zahtevnosti posameznih delov tehnologije takega trans-

porta pepela. S tem smo razvili za RLV sprejemljiv način transporta pepela po ceveh, kar je bila osnova za pričetek uvajanja koristne uporabe pepela pri podzemnih rudarskih delih. Primerjava količin pepela, ki se transportira v podzemne rudnike, kaže, da smo blizu Evropi. V Nemčiji eden večjih rudnikov transportira v jamo do 100 000 ton pepela na leto, velenjski rudnik pa ga v enakem času porabi okoli 70 000 ton.

Z vidika varovanja reke Pake pred onesnaževanjem z jamsko vodo in delnega izboljšanja vode na odlagališču pepela je bilo zelo veliko narejeno s preusmeritvijo izpusta jamske vode na odlagališče pepela. Paka ne teče več črna. Del onesnažene vode na odlagališču je nevtraliziran.

Drugi del izvedbe ukrepov za prekinitvev onesnaževanja Velenjskega jezera je v izvajanju. Letos junija je odgovorni projektant s sodelavci iz TE Šoštanj predstavil projekt za zaprt tok transportne vode za pepel. S tem bodo v TE Šoštanj izrabili dejanske možnosti za vračanje vode z odlagališča pepela mimo jezera in Pake, kar je osnovna zahteva pri sanaciji Velenjskega jezera. V teku je poskusno vračanje dela vode z odlagališča pepela mimo jezer in reke Pake v TEŠ po posebnem cevovodu za ponovno uporabo pri transportu pepela.

Na predstavitvi tega projekta je bilo povedano, da že razmišljajo o zmanjšanju potrebne količine vode na 3 milijone m³ letno (ena tretjina sedanje količine) zaradi lažjega obvladovanja zaprtega sistema v prihodnjih letih. Pred 10 leti smo si na Madžarskem že ogledali transport pepela, ki je potreboval dve tretjini manj vode za transport enake količine pepela. Zdaj pa naj bi na Madžarskem v eni od termoelektrarn na premog po postopnih spremembah transporta pepela iz enakega sistema, kot ga imamo pri nas sedaj, že prešli na hidravlični transport pepela z manjšo količino vode in nato na transport pepela po ceveh brez odvečne vode, s čemer so prepečili tudi zapraševanja.

S tem sem želel prikazati napredke pri izvajanju ukrepov za zmanjševanje onesnaževanja okolja s strani RLV in TEŠ, in to ne samo zaradi zahtev javnosti (zelenih). Zaprt tok transportne vode je z vidika varovanja okolja eden izmed največjih korakov. Druge spremembe načina transporta pepela in ureditve odlagališča pa bodo pomembneje vplivale predvsem na tehnološke pogoje transporta in odlaganja, kar bo v interesu termoelektrarne.

PREMOGOVNIŠTVO V SVETU

UTIRANJE POTI NA KITAJSKJE TRGE

Slavko Hostnik, dipl. inž. rud.

Revija World Mining Equipment 3/93: Long march to the China market

Pravi razmah na tem področju nakazuje vedno večja aktivnost različnih svetovnih družb (predvsem s področja rudarstva) pri trgovanju s Kitajsko. Največ denarja v sektorju rudarske industrije se obrača na področju kovinskih rudnikov, rudnikov industrijskih mineralov ter na področju ogromne premogovne industrije. Značilno je, da prodaja sledi širokim tržnim procesom in oprema, ki je v poslu, je zastopana v večji meri kot običajno. V nadaljevanju je naštetih nekaj primerov uspešnega poslovnega sodelovanja kitajskih rudarskih družb s partnerji izven Kitajske na področju površinskih kopov, podzemnih rudnikov, tunelogradnje, predelave rud in varovanja okolja.

POVRŠINSKI KOPI

Tipičen primer prodaje je rudnik bakra Dexing v provinci Jiangxi, kjer že od zgodnjih 80. let postopoma večajo proizvodnjo in jo nameravajo do leta 1995 povečati na 90.000 ton bakra na leto. VME je ena od zahodnih družb, ki so udeležene pri montaži strojev. Leta 1980 je družba naredila 10 velikih kamionov tipa Euclid, septembra 1991 pa še 5 vlačilcev Euclid R170 z nosilnostjo 154 ton in jih dostavila Dexingu. Te stroje so kupili na Kitajskem od tamkajšnje nacionalne uvozne izvozne korporacije za področje ne-železnih kovin in dobavili preko svoje firme VME International Sales AB. Toda pri VME pravijo, da je bila ta prodaja rezultat večletnih promocijskih naporov firme U.S.-China Industrial Exchange, Inc., ki je VME-jev agent za Kitajsko in VME-jevega regionalnega prodajnega teama pri firmi Volvo Hong Kong Ltd.

Tudi Goodyear Australia je opremljal rudnik Dexing, in sicer z gumijastimi transportnimi trakovi tipa Flexsteel, opremljenimi s senzorskimi detektorji za odkrivanje poškodb na gumitraku, ki je prva taka naprava na Kitajskem. Naložba v senzorje se je hitro povrnila, ker so prispevali k omejevanju škode na enemu izmed dolgih Dexingovih transportnih trakov.

V decembru 1991 je ameriška firma Bucyrus-Erie Company ratificirala 30 milijonov dolarjev vreden sporazum s kitajsko nacionalno tehnično uvozno in izvozno korporacijo (CNTIC), ki se nanaša na 5 električnih rudarskih bagerjev tipa 395-BI skupaj z rezervnimi deli in servisiranjem. Bagerji bodo dobavljeni rudarski korporaciji Zhungeer Coal Industry za odpiranje premogovnika v kraju Inner v Mongoliji. Te bagre odlikuje B-E jeva pomična ACUTROL GTO pogonska tehnologija. Okoli 35 % strojnih komponent je izdelala kitajska firma Hengyang Machine Works v provinci Hunan. Hengyang je bil licenčni partner B-E od leta 1986 dalje za izdelavo bagrov tipa 195-BI. Bucyrus je prej v

letu 1970 prodajala Kitajski vrtnalne stroje in bagre.

Skoraj leto kasneje je Terex Equipment Ltd dokončala pogajanje o opremi za 22 Terex 3311E vlačilcev, ki imajo nosilnost 85 ton, skupaj z nadomestnimi deli in tehnično podporo. Oprema je namenjena za kitajski rudnik fosfatov v kraju Wengfu, ki je v upravljanju China National Chemical Construction Corporation. Vrednost opreme je ocenjena na 9 milijonov funtov. V ločenih pogajanjih z njihovo 'joint venture' družbo North Hauler Ltd iz Baotouja, je Terex dobil naročilo za končno montažo 90 kamionov, modela 3307 z nosilnostjo 45 ton in 20 kamionov, modela 3305Bs z nosilnostjo 31 ton. V tretjem sporazumu pa je Terex objavil memorandum na sklepanje pogodb z Linyi Machinery Factory iz Shandongga, ki pokriva proizvodnjo krožnih nakladalcev.

PODZEMNI RUDNIKI

Premogovniku Lu'an Bureau iz Changzhija v kitajski provinci Shanxi je kitajska nacionalna tehnična uvozna izvozna korporacija omogočila podpis pogodbe z britansko firmo Anderson Group v vrednosti 11,6 milijona funtov za nakup širokočelne rudarske opreme za novi premogovnik Changcun. Anderson bo dobavil 5 svojih strojev za rezanje premoga (kombajnov) tipa Electra. NEI Mining Equipment enote pa bodo zagotovile preostalo opremo za širokočelni odkop. Tako bo firma Becorit priskrbela težke odkopne transporterje, nakladalce in drobilce; firma Baldwin & Francis bo prispevala stikalne naprave; firma DAC pa signalno opremo. Kompletna širokočelna oprema bo dostavljena v prvi polovici leta 1993.

Changcun je leta 1990 podpisano pogodbo z Becoritovo enoto NEI Mining Equipment razširil še za dobavo notirnega transportnega sistema. Firma Becorit si je z Changcunom v celoti zagotovila podpis petih pogodb, vrednih skupaj več kot 12 milijonov funtov.

Montažo dveh glavnih jamskih izvažalnih strojev je speljala kitajska nacionalna premogovna uvozna izvozna korporacija, ki je del konzorcija, ki ga vodi nemški Siemens Transplan. Oprema ima skupno pogodbeno vrednost okrog 17 milijonov mark. Izvažalni stroj za drugi jašek premogovnika Jining bo dobavila firma Siemens, ki je v konzorciju s Siemensom. Druga pogodba, ki jo je Siemens podpisal v sodelovanju s Siemensom ter ABB, se nanaša na izvažalni stroj, kapacitete 4,1 milijona ton/leto, namenjen za rudnik Donghuanto v provinci Hebei, ki upravno sodi k rudarski firmi Kailuan. Izvažalni stroj bo dostavljen najkasneje do leta 1994. Medtem je Siemens Transplan opremil premogovnik Ruhrkohle AG z večnamensko izvažalno napravo tipa Koppe za obratovanje v slepem jašku.

Da bi ohranila stik s Kitajsko, je nemška firma MANN Gutehoffnungshütte AG (MANN GHH) podaljšala pogodbo s kitajsko agencijo, katere dejavnost je pokrivanje z opremo za izvažalne naprave za Donghuanto. V tem primeru bo MANN GHH priskrbel

strojno opremo za servisni jašek, vključno z dvema štirivrvnima izvažalnima strojema. Manjši od teh, z 10,8 ton nosilnosti in hitrostjo vožnje 9,8 m/s, bo konvencionalne izvedbe s trenjskim bobnom premera 4 m. Večji pa bo imel premer bobna 4,3 m, nosilnost 20 ton ter hitrost prevažanja 11 m/s. Slednji bo zgrajen po zadnjem oblikovnem dizajnu MANN GHH, z namestitvijo pogonskega motorja v trenjskem bobnu. Motor za to izvedbo izvažalnih strojev, ki so ga pri MANN GHH prvič pričeli uporabljati pred štirimi leti in dobro deluje, je proizvod firme Siemens AG. MANN GHH je sicer že prej izdelal in izročil Kitajski 23 izvažalnih strojev bobnastega tipa in 11 več-vrvnih trenjskih izvažalnih strojev.

TUNELOGRADNJA

Na Kitajskem in tudi v drugih državah vlada velik interes širše uporabe podzemne konstrukcijske tehnologije za hitro izdelavo podzemnih komunikacij. Leta 1992 je bila na Kitajskem v provinci Yunnan prvič uporabljena nova avstrijska metoda. Pri tem je bila za izvedbo del uporabljena vrtnalna garnitura avstrijskega proizvajalca Bohler.

V skladu s kitajsko strategijo izboljšanja cestnih in železniških povezav s sosednjimi državami gradi firma Yunnan Highway Bureau 800 km cestne povezave mesta Kuming z mestom Rangoonom v provinci Myanma. Na 100 km dolgem odseku med mestoma Kuming in Chu Xiang je potrebno zgraditi pet tunelov, dolgih od 120 metrov do 1 km, s povprečnim presekom 80 m². Dva velika Bohlerjeva stroja MINBO 27PRI, ki sta že pričela z izdelavo tunelov, poganja hidravlični sistem HS448 s samodejno delujočim paralelnim verižnim nakladanjem in dozirnimi posodami.

OKOLJE

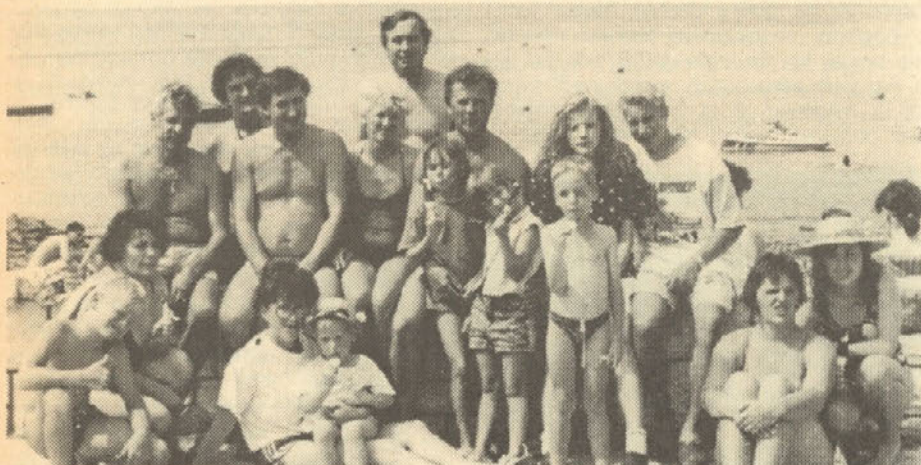
Specialna agencija konzorcija britanskih premogovnikov ter ostali konzultanti (vključno z Mott MacDonald International Ltd in Merz Orchard) so si zagotovili 900.000 funtov vredno pogodbo o izdelavi študije načinov izboljšanja učinkovitosti uporabe premoga na Kitajskem s poudarkom na zmanjšanju polutantov v zraku in v vodi. Študija, ki so jo izdelali v 18. mesecih ob podpori britanske vladne institucije Overseas Development Administration, se nanaša na mesto Taiyuan, glavno mesto province Shanxi. Primarni pogodbenik je Coal Research Establishment Technical Services Unit, s sedežem v Cheltenhamu.

Konzorcij bo raziskal možnosti uporabe premoga v termoelektrarnah, industriji in domovih; možnost predelave premoga v gospodinjstvi plin in v metalurški koks; za daljinsko ogrevanje okolja; čiščenje odpadnih voda itd. Vodja projekta Dr. Peter Cross je komentiral: "S poskusi, pridobljenimi v CRE in drugje, ima British Coal odlično izhodišče za pridobitev znanja po načelu "how-know" pri izbiri zmogljivosti premoga in izboljšanju prioritete okolice, posebnosti razmer doma in v industriji. Imamo tehnološki transfer kot nujno sredstvo za doseganje izboljšanja gospodarskih razmer v deželah v razvoju ter za odpravo globalnih problemov."

POČITNICE

DOPUSTNIŠKI UTRINKI IZ FIESE

"Morje, morje," se je razlegalo iz nekoliko zaradi poti utrujenih otroških grl, ko smo sobotno jutro, 10. julija, prispeli v Fieso. Pričakalo nas je nič kaj prijazno vreme. Pa nič zato, da smo le na morju, smo razmišljali. Za tiste, ki smo prišli prvič v ta skoraj domači kraj, je prihod pomenil začetek desetih brezskrbnih dni. Čeprav letovati z družino ni ravno brezskrbno. Že drži, da ni treba skrbeti za hrano in podobno, so pa tu druge skrbi. A ob toplen sprejemu, ko nam je prijazni upravnik Doma rudarjev gospod Darko Lampret zaželel dobrodošlico, smo dobili občutek, da se bomo res lahko počutili kot doma.

"Še bomo prišli..."

Letovalcu, ki prvič preživlja dopust v tem kraju, se že pred prihodom porajajo vprašanja: kakšen je dom, kakšna je okolica, kakšna je plaža, kakšna bo hrana, kako prijazno je osebje in še kaj.

Dom je, po mojem mnenju, urejen zadovoljivo. Spomnim se let nazaj, ko je bila ravno urejenost doma deležna številnih kritik. Seveda so še stvari, ki bi jih bilo treba urediti. Sobe so lepe, urejene, motile so me (pa ne samo mene) le zelo škripajoče postelje.

Vsaj v sobi št. 207 tako škripljejo, da se človek še obrniti ne upa. Tudi kakšen stol bi ne bil odveč. Te, ki so v sobah, pa bi bilo treba temeljito očistiti. A ne bodimo malenkostni. Mogoče bodo drugo leto novi.

Okolica doma je urejena zadovoljivo. Nekatere letovalce pa so zelo motili stoli na terasi. Oguljeni in brez čepov na nogah škripljejo, da te zaskelijo zobje. Odveč ne bi bil tudi kakšen stoječ pepelnik, da bi kadilci ne metali čikov po tleh. Kajti tisti na mizah verjetno prehitro "dobijo noge". Največ kritik nas vseh pa je letelo na otroško igrišče, ki ga ni.

Verjetno je odveč izgubljeni besede in pame-tovati, zakaj ga ni in kje so vzroki? Jaz pa sem razmišljal, da bi lahko v balinišče, ki sameva, pripeljali mivko in otroci bi bili zelo zadovoljni. Kupiti nekaj metrov cevi in zvariti ogrodje za eno samo gugalnico, pa je tako majhen strošek, da se bodo odgovorni gotovo odločili in jo dali narediti še v tej sezoni. Prostor zanjo je!

Plaža je pač takšna, kot je. Manjka le kakšen kamion drobnega kamenja, pa bodo tudi otroci lažje prišli v vodo. Seveda na ali ob plaži ne sme manjkati točilnica pijače, ki bi bila odprta vsak in ves dan. S tem bi bil tudi zaslužek večji.

Osebjem, ki je skrbelo za nas, pa lahko rečem le veliki HVALA. Prijazni, ustrežljivi in še in še.

Hrana je bila odlična in tudi dovolj je je bilo. Nezadovoljni smo bili le s postrežbo ob večerih, ko je na terasi igrala živa glasba. Kajti ena natakarnica res ne more postreči vseh gostov hitro in natančno.

Kajti, če je glasba, se pleše in pije. Glasba pa preveč plesna tudi ni bila. Vsaj takrat ne, ko je igral trio Ota Pestnerja starejšega. Prenekateri smo žejni in željni plesa odšli v sosednjo restavracijo, kjer smo plesali in pili, pa čeprav malce dražje.

No, pa da ne bom o vsem napisal le svojega mnenja, sem zanj povprašal še druge letovalce.

ERVIN POLOVŠAK iz obrata Jamska mehанизacija:

"Nisem letoval prvič in upam, da ne zadnjič. Zame so bili obroki hrane premajhni, sploh zajtrk je enoličen. Plaža je urejena dokaj dobro, lahko pa bi bila boljše. Dom potrebuje - nujno! - otroško igrišče, saj letujejo družine z otroci, pa še kolonije so organizirane. Moti me, da ni organizirana rekreacija, športnih rekvizitov pa bi tudi lahko bilo več. GOST bi lahko še boljše poskrbel za letovalce tudi v obliki krajših izletov z manjšimi ladjami ali čolni v okoliške kraje. Tudi glasba na terasi mi ni bila preveč všeč."

FRANC RAMŠAK iz obrata Klasirnica:

"Hrana mi je zelo všeč. Tudi osebje je prijazno in ustrežljivo. V sobah bi bilo treba popraviti tuše. Organizirane rekreacije nisem pogrešal, le športnih rekvizitov bi lahko bilo več na razpolago. Plaža je tudi primerna. V bistroju na terasi pa me najbolj motijo plastični kozarci, ki tja sploh ne sodijo. Treba bi bilo tudi poiskati primerno glasbo. Za goste bi lahko poskrbeli tudi v obliki kakšnega tekmovanja, o tem pa bi seveda goste morali obveščati.

Ne letujem tukaj prvič in tudi ne zadnjič."

FRANC ŠPEGEL iz PLP:

"V Fiesi letujem deset dni prvič, večkrat sem pa tukaj preživel vikende. Za ceno, ki jo plačamo, je tukaj v redu. Hrana je v redu. Strežno osebje je prijazno in gostoljubno, predvsem glede na število letovalcev. Premalo je zabave, pogrešam pa spoznavni in zaključni večer. Tudi glasba bi morala biti boljša, z več različnimi izvajalci. Plaža je urejena zadovoljivo. Rekreacija bi naj bila takšna kot pred leti (rekreator in več rekvizitov). V primeru slabega vremena bi lahko bilo kakšno družinsko tekmovanje. Pogrešam tudi izlete s čolnom ali ladjo v Portorož, Strunjan ali Koper. Čeprav je naša obala majhna, bi kraji ob njej lahko bili povezani.

V Fieso se bom z veseljem še vračal."

MIRAN BOROVIK iz obrata Klasirnica:

"Tretjič letujem v Fiesi. Osebje je zelo prijazno. Hrana je odlična, ker je večja izbira. Moti me pa: slaba organizacija športnih aktivnosti, postrežba na terasi ob večerih ob živi glasbi, slaba glasba, brisače v sobah bi lahko pogosteje menjavali, slaba plaža. Lahko bi za letovalce organizirali vsaj en izlet z čolni. Potrebno je tudi urediti otroško igrišče.

V Fieso se bom še vrnil."

Ob koncu pa še misli Darka Lampreta, ki je upravnik našega počitniškega doma drugo leto! Z gosti je zadovoljen. Ker je cena penziona nižja, je tudi osebja manj. Sobe, ki jih je za goste 43, so letos do 9. septembra vse zasedene. Glede otroškega igrišča je Darko povedal, da ni v interesu občine Piran! Želje in zahteve po ureditvi plaže pa bo vsekakor posredoval odgovornim. Motijo ga potepuhi, klošarji, ki se kar precej zadržujejo na plaži pri domu. Povpraševanje pa prostih sobah je precejšnje, pred, med in po sezoni pa letujejo v domu v sklopu izmenjav tudi Avstrijci, Madžari in Nemci.

Tako torej. Pa le ni vse tako slabo, kot izgleda. Res smo ljudje različni, tako po okusu, kakor po obnašanju. Različne so naše potrebe in želje. Zadnji dan letovanja je eden izmed letovalcev hudomušno pripomnil: "Marsikaj bi bilo boljše, če bi v našem domu letovali tudi 'šefi'". Jaz pa sem dejal, da smo konec koncev tudi mi 'šefi', saj še vedno lahko gremo na morje. In to na naše morje, v naš dom. Upam, da bo drugo leto marsikaj boljše in lepše.

Še enkrat bi se rad zahvalil prijaznemu osebjem, posebej kuharicam za dobre obroke.

Nasvidenje Dom Rudarjev v Fiesi, še bom prišel, če bom le lahko!

Drago Kolar

GORE IN LJUDJE

Planinska sekcija RLV

Marian Lipičnik

PRI FARJIH NAD PREPADI SE BAVŠKI GRINTAVEC ROSI

Mmm, kako slastni so takšni trenutki. Redki in kratki. Kakor odgovori modrega Nagasene, ki ga je kralj Milinda izkušal. Čeprav ga je pretkani mogotec hotel le osramotiti, je moral vselej znova priznati: "Pameten si Nagasena."

Pa je bilo to pred več kot tisoč leti, - kakor gore, ki ne priznajo let, pa če jih čas obrusi, jih naredi še lepše.

Kadar se navadni smrtniki podajo v gore, v starodavna bivališča planinskih vil in škrtov, bajeslovnih bitij, katerih sila je vsem neznana, se njih srca tesnobno navdajo s hrepenenjem za njihovo nadnaravno močjo. Kakor plahi verniki, ki gredo v tempelj za novimi navdih.

Naše potovanje v julijskih svet smo pričeli že v petek, 23. julija, da bi žejni lepot in srečni v omamni bližini nevsakdanjih prizorov zmogli prespati na Poštarski koči, tik pod Vršičem ali nad njim, kakor nekateri imenujejo storžič nad Suho Pišnico ali drugi prelaz onkraj Kamnitnice.

Ko smo se znova prešteli v planinskem zavetju, nas je bilo avtobusarjev in hitrih prebežnikov z avtomobili skupaj okoli štirideset. Marsikdo je še pred spanjem stopil na visoko razgledišče nad kočjo, da je vzdihnil košček veselja ter uzrl zares škrlatno steno kraljičine oprave, ponosni Špik navpik in harmonikaško raztegnjenega očaka Prisanka, ki mu izpod Turna curlja Slap pod Hudičevim žlebom, ki včasih pomežikne z enim, včasih z drugim očesom, le-tistemu, kateri zna zbrati dovolj poguma in pregleda razbrazdano mu čelo, vse od Hudičevega stebra do Gladkega roba. Še Mojstrovka se je prizanesljivo bleščala, smejala, saj se je zdelo, kot bi v Robičju zagorelo, pa ni bilo tako hudo, le vršički so se vneli, pozlatili v zarji.

Potem je oskrbnik kajpada zaigral na harmoniko, ne toliko za ples, bolj za veselje (in nihče ni vprašal za drugi Dnevnik) in pozaspali smo, da bi lahko zjutraj vstali, kot

smo se zmenili, še pred zoro, preden divji petelini zapoje.

Ujeta deklica nas je še s polzaprtimi očmi pospremila tja doli v Zadnjo Trento, toda ob pogledu na Jalovčevo možato silhueto smo postali vsi do kraja budni, tudi tisti, ki so na tistih serpentinah morali nadštevilni stati v avtobusu in si niso ravno najbolj želeli pogledati resnici "globoko" v obraz.

Preden smo stopili po produ Suhega potoka, ki pelje v zatrep po Zadnji Trenti,

tisti požrtvovalni fantje, ki so ga pospremili v izhodišče.

Potlej se pot povzpne med balvani in odlomljenimi celjstmi, ki jih je nanoslo izpod Skučnika, v breg V koncu in čezenj, po prvih klinih do znamenja ob poti. Pomni! Vedno ti zdrzne tam in takrat, ko najmanj pričakuješ!

V globini, pod stezico vabi šum in pršenje nepresušnega izvira, v skoku do smaragdnega tolmuna. Morda vabijo spletične vil utrujene in žejne. Gorje tistemu, ki se da zavesti!

Ostali, ki gredo po pravi poti, morajo čez planino Zapotok.

"La Divina Comedia!" Verjetno je res, da je raj na zemlji in kakor je tožil "goriški slavček", je košček paradiža prav tu, v objemu Jelenka, Zagorelca in Srebrnjaka, sam Grintavec Bavški mu daje hlad in senco.

Zelene trate polne cvetoče planinske detelje in lanu, zvončnic in visokega vaneža obkrožajo opusteli planinski stan, polpodrto domovanje zdavnaj odseljenih planšarjev in njihovih ovac.

Zagotovo so se v skodelah bistrih studentcev tudi drobica in njihovi čuvaji zlahka odžejali in naša skupina, ki je bila potrebna tudi grizljajev iz popotne malhe.

Planinska pot pa nas je gnala navkreber po macesnovem gaju in še navzgor, da so tudi najstarejša drevesa nizko čepe, pritlikavo govorila o zimah, kakršne znajo tu gori divje in prosto besneti.

Nad opuščeno planino Zapotok, ki je podobna cvetličnemu morju, se dviga samotni vrh Bavškega Grintavca.

smo uspeli še posneti "gasilsko" za tiste, ki niso bili takrat zraven (bogvedi, če bodo tudi slike?).

Potem pa "hajdi" in že smo mleli pod nogami grobi in drobnozrnati nanos nikjer vidnega potočka. Sem ter tja smo prešli suho strugo iskajoči nežno bledih znakov, da so kdaj hodili tu pred nami vrli markacionisti. In če so kdaj, potem so nalivi večje zbrisali vsakršno sled. Le tam, ko je pot že pomolela iz širokega korita, se je rdeče-belo pobilsknilo.

Nekomu je zmanjkalo moči. Saj ni, da bi o tem kaj dosti govorili. Tovarišstvo v hribih pred vsem zdrži, prav to so lahko dokazali

V Grintavcu se kar na dveh mestih v steni ogromno bleščita odkrhnjeni skali, vsepovsod navpično razpokano pečevje vztrajno preti. Na melišču, kjer ajdovski velikani sejejo drobir, gre pot ven iz rušja, pod ostenje mimo izsušenega ledenika.

Od Kanje sem pa tja za Srvnik so pihljale nežne, tople sape, da so avrklji, tu in tam kakšna murka, nežno vztrepotali ob misli, da bo skoraj spet jesen.

Tam pri razcepu "lažje" in "težje" na vrh, se pot poslovi od zelenja, le kakšen otoček zvončnic v skalovju še cinglja, nežno planinski lan prikimava.

SPORT IN REKREACIJA

Največji junaki, ki zmorejo vsaj toliko poguma, da takoj pogledajo v Bavšico, so šli Pri farjih, čez Kanjo in tam gre zares in za nohte. V čvrsti skali so napeta varovala tolikanj drzno, da je še njih uporaba hrabro dejanje, kaj šele delo tistih, ki so tamkaj gladko postlali.

Ostali, nič manj hrabri so sopli po žlebu in direktno na greben, kjer se zopet združita obe poti.

Pod vrhom je "eno prav zanimivo mesto", zato je tisti, ki niste šli z nami, vedite, da je bil vodja naše planinske sekcije ravno pravšnji za mero, kdo še lahko prileze tam skozi. Oguljenih kolkov in malce tudi zadihani od dolge poti smo vendarle prilezli na vrh 2344 metrov visokega Bavškega Grintavca. (V primerjavi s kamniško-savinjskim G. je ta vsaj komunalno bolje urejen - brez gamsjih grint.)

Seveda smo "poštampjali" slovenske transverzalne in knjižice "Po poteh prijateljstva". Pač so se tu dogajale tudi mnogo manj administrativne dejavnosti, katerih najbolj slovesen, o, pa tudi boleč trenutek, je bil prav krst vseh v nebo vpijočih udeležencev.

Fiksi, kdo ga ne pozna, je bil za rablja, boter - Jože je podelil krstne liste že na varnem, v dolini.

Potlej smo se srečni skoraj zadržali navzdol, za Malim Grintavcem, pod Kolom v Predolino, ogibajoč se nevarnih pasti krušljivega apnenca. Nad zelenim okrešljem so nas že spet pozdravljale zlatice, šopi kamnokreča in kobulnic.

Med borovci smo se spustili prav do lovske kočice na Planini nad Sočo. Iznad strmali Sončnega vrha smo prešerno sanjavi opazovali najlepšo vseh gorskih dolin, trentarsko podolje, s stransko zajedenimi pritoki. Opazili smo Krn in gore okoli Komne, šiljasti Kuk, se nasmihali Črnemu vrhu (1515 m), ki najmanjši v kraljestvu ne zasluži slave, kot bi mu jo morda še na Pohorju vdano peli.

V Lemovju, v starem zaselku nad Sočo je bilo vse mirno, še šentjanževke brati niso branili, drugi neutrudni so se za "marelami" potili.

V prisojnem bregu in po raztolčenih stopnicah pa skozi gozdni rezervat, strašljivo-pravljičnih bukev, smo po kapljicah prilezli v Sočo; nekateri tako dobesedno, da so se ovedli šele goli v sedlu razpenjenih valov.

Žuljev ni bilo za prešteti, toda, ko smo popadali tam pri spomeniku padlim, že pri gostišču Zeleni bor, so nam tekstile tudi tiste gobe, ki so jih pripravili posebej za nas.

Navsezadnje, če zaključimo mistično, kot smo vedoželjni pričeli, smo se tudi vrnili domov z neko novo, vsepovsod pričujočo vero v dobro.

Kogar napolnijo slike posnetkov z gora, ta bode gotovo z bistrim pogledom ločeval zrnje med snetjem tudi kdaj v senčni, v megleni dolini.

*"Spet zbrani prijatelji stari,
smo segli si v roke nocoj,
združile so gore nas naše,
planine prelepe brez mej."*

NK Rudar

NOVO PRVENSTVO JE PRED VRATI

Nogometaši članske ekipe Rudarja so začeli s pripravami sredi julija. Na veselje številnih ljubiteljev nogometa je trener članske enajsterice ostal še eno sezono Drago Kostajnski. Povedal je, da potekajo priprave po ustaljenem redu. Nogometaši trenirajo v prvem ciklusu priprav trikrat dnevno. Glavni poudarek prvega dela priprav je na kondicijski pripravi igralcev. Ne zanemarjajo tudi nabiranja moči, ki jo igralci nabirajo kar v garderobah na stadionu z različnimi pripomočki.

Da priprave potekajo nemoteno, je povedal tudi igralec Matjaž Cvikl. Dejal je še, da so vsi zadovoljni z načinom in potekom priprav. Na vprašanje, kako so se v delo vključili trije novi igralci, je odgovoril, da so se vživeli v delo z veliko odgovornostjo. Ti trije so: Balagić, ki je prišel iz Zagorja, Šoštar iz mladinskih vrst Publikuma iz Celja in vratar Lajtinger iz Kovinarja iz Maribora.

Počitek med treningom

Poškodbe so sanirali Omerović, Doler in Vidovič in že pridno trenirajo.

Rudarja pa so zapustili: Hrovat, ki je odšel v Šmartno, Karić je v Mariboru, Mešanović v Franciji, Golač, Jovanović, Stevanović in Jurčec pa so odšli v Slovenj Gradec.

Nogometaši Rudarja med pripravami igrajo tudi trening tekme. Tako so odigrali:

21. julija proti Elektroelementu iz Zagorja in zmagali z rezultatom 5:0,

24. julija so premagali nogometaše ERE Šmartno z rezultatom 1:0,

29. julija so igrali neodločeno 1:1 z Elektroelementom iz Zagorja,

30. julija so igrali proti državnemu prvaku in pokalnemu zmagovalcu SCT Olimpiji. Rezultat je bil ugodnejši za SCT Olimpijo, in sicer je zmagala z 2:1,

3. avgusta pa so se v Prevaljah pomerili še z Muro iz Murske Sobotice. Zmagali so nogometaši Mure s 7:3.

Do začetka prvenstva tako ostaja še en teden. Vsem enajstericam Rudarja želimo čim boljših uvrstitev v njihovih konkurencah.

Drago Kolar

Nagrajeni reševalci križanke v Rudarju 5/93

1. nagrada knjiga Vide Jeraj-Hribar Večerna sonata - Stanko Zajc, Kardeljev trg 7, Velenje

2. nagrada knjiga Ire Wood Moški v kuhinji - Tončka Hrovat, Tomšičeva 10, Velenje

3. nagrada knjiga Franca Innerhoferja Lepi dnevi - Dobroslav Polenik, Tovarniška 2, Šoštanj

REŠITEV KRIŽANKE:

vodoravno: kamera - Onegin - Lorena - odij - red, RK - na, Ikar - zdravje - Mr, Oona, alk - obolus, kis, tiocian - paradiž, coklarka - anoda, Esk, Crooked - Na, iranisti, VN, car - Kne, Jaklič, anis, GO - eak, Irak, krajan - šir, Adige - okteti, Lom - rudarjem, LE - AN, Ta, humor - eritrociti - ranar, etat

Nagrajenim reševalcem čestitamo; drugim pa želimo več sreče pri reševanju in zrebanju pravih rešitev nagradnih križank, ki jih še bomo objavili v Rudarju. Uredništvo

ODŠLI SO V POKOJ

Rudolf KOMPAN, upokojen 30. aprila

Rojen je bil 13. aprila 1946 v Topolšici. Poročen z Justino, rojeno Praprotnik.

Od 12. septembra 1966 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo zaradi služenja vojaškega roka pa že od leta 1964.

Leta 1966 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami zahod. Leta 1974 je bil premeščen v južno krilo Jame zahod in leta 1975 v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1970 je opravil izpit za posluževalca hidravličnih stiskalnic in leta 1975 izpit za kvalificiranega kopača.

Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV.

Safet BAŠIĆ,

upokojen 21. maja

Rojen je bil 25. junija 1946 v Špionici pri Srebreniku, v BiH.

Od 22. maja 1975 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v Jami zahod. Leta 1992 je bil premeščen v obrat HTZ, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1979 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1980 za kvalificiranega kopača. Sodeloval je tudi v udarniških delovnih akcijah.

Anton ŠKRLIN,

upokojen 31. maja

Rojen je bil 29. marca 1944 v Črnovi pri Velenju. Poročen z Ano, rojeno Polc.

Od 14. marca 1966 je neprekinjeno delal v RLV.

Zaposlil se je kot kvalificirani strojni ključavničar v Jami zahod. Leta 1975 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Sodeloval je pri udarniški izgradnji Velenja in mestnega vodovoda Paka - Velenje.

Zelo je bil aktiven v gasilskem in planinskem društvu.

Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV in dobitnik zlate plakete za inovatorsko delo.

Ferdo KRAJNČA, upokojen 16. junija

Rojen je bil 22. marca 1946 v Celju. Poročen z Vido, rojeno Mešelj.

Od 11. oktobra 1984 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v Izobraževanju.

Leta 1990 je bil premeščen v Peskokop Paka, zdaj Kamnolom, kjer je delal do upokojitve.

Leopold FLJAVŽ,

upokojen 17. junija

Rojen je bil 9. junija 1949 v Oplotnici v občini Slovenska Bistrica. Poročen z Vando, rojeno Urar.

Od 25. novembra 1969 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač pri jamskih gradnjah. Bil je večkrat premeščen, nazadnje leta 1981 v Klasirnico, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1972 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1973 za kvalificiranega kopača.

Bil je dejaven v samoupravnih organih in pri sindikatu. Sodeloval je pri udarniških delovnih akcijah in v raznih društvih.

Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV.

Miha LUKEŽIČ,

upokojen 17. junija

Rojen je bil 22. januarja 1944 v Sveticah, v občini Karlovac. Poročen z Marico, rojeno Peretin.

Od 16. septembra 1965 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot tehnični risar v Jami vzhod. Leta 1974 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1973 je opravil izpit za kvalificiranega ključavničarja. Bil je dejaven v samoupravnih organih in pri udarniških delovnih akcijah v rudniku.

Sodeloval je tudi v raznih društvih. Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV.

Oto MRAVLJAK,

upokojen 30. junija

Rojen je bil 18. januarja 1943 v Škalah pri Velenju. Poročen z Olgo, rojeno Hriberšek.

Od 12. julija 1974 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvami pa že od leta 1962. Leta 1974 se je zaposlil kot nekvalificiran delavec v Jami Škale. Leta 1977 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve. Leta 1978 je opravil izpit za ključavničarja.

Sodeloval je pri udarniških delovnih akcijah.

Leon JURKOVIČ, upokojen 7. julija

Rojen je bil 27. januarja 1970 v Mariboru.

Od 1. februarja 1990 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo zaradi služenja vojaškega roka pa že od leta 1988. Leta 1990 se je zaposlil

kot kvalificirani rudar v Pripravah, kjer je delal do upokojitve.

Andrej ROŠER,

upokojen 8. julija

Rojen je bil 27. novembra 1943 v Završah pri Mislinji. Poročen z Ano, rojeno Smonkar.

Od 1. junija 1965 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo zaradi služenja vojašine pa že od leta 1963. Leta 1965 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1969 je bil premeščen v Jamo zahod in leta 1977 v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1967 je opravil izpit za polkvalificiranega in leta 1970 izpit za kvalificiranega kopača.

Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV.

Martin GUNZEK,

upokojen 9. julija

Rojen je bil 6. septembra 1948 v Malem Kamnu pri Celju. Poročen s Frančiško, rojeno Stropnik.

Od 2. aprila 1969 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v TEŠ. Leta 1974 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve. Leta 1975 je opravil izpit za polkvalificiranega elektricarja.

Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV in dobitnik priznanja za 40-krat darovano kri.

Jakob MLAKAR,

upokojen 15. julija

Rojen je bil 17. oktobra 1945 v Žičah pri Slovenskih Konjicah. Poročen s Sonjo, rojeno Bašneč.

Od 27. novembra 1970 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo pa že od leta 1965. Leta 1970 se je zaposlil kot kvalificirani cirkularist v zunanjem obratu rudnika. Leta 1978 je bil premeščen v zunanjo dejavnost in leta 1979 v Jamski transport, kjer je delal do upokojitve. Leta 1979 je opravil izpit za stiskalca v jami. Nagrajen za 20 let neprekinjenega dela v RLV.

Jože TURNŠEK, upokojen 30. julija

Rojen je bil 1. februarja 1945 na Gorici pri Celju. Poročen z Jelko, rojeno Krulej. Od 6. maja 1986 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani rudar v Izobraževanju. Leta 1987 je bil premeščen v Jamski transport, kjer je delal do upokojitve.

V SPOMIN

V SPOMIN

Miroslavu Balantu

26. junija 1993 smo se na pokopališču v Št. Florjanu pri Sp. Doliču poslovili od Miroslava Balanta, kvalificiranega delavca iz obrata Klasirnica.

Za njegovo tragično smrt so mnogi njegovi sodelavci izvedeli šele po prihodu na delo, saj se je to zgodilo med manjšim "vikendom", ko smo praznovali dan državnosti.

Miroslav Balant se je rodil 1.10.1948 v vasi Gradišče pri Slovenj Gradcu, svoja mlada leta pa je preživel na kmetiji svojih staršev na Tolstem vrhu. Po odsluženju vojaščine se je 4.3.1969 zaposlil v obratu Klasirnica kot prebiralec premoga. Zadnjih nekaj let je zaradi invalidnosti delal kot skupinovodja v lamparni našega rudnika.

Vsa ta leta se je vsak dan spuščal v dolino mimo svojih travnikov in njiv na avtobus, od koder je imel še dobro uro vožnje do delovnega mesta. Utrujen od dela se je potem vračal na svojo domačijo, skrito med drevjem, visoko gori že na obronkih Pohorja. Tudi tistega usodnega dne je šel na delo. Med potjo pa si je premislil - nekaj se je prelomilo in zalomilo v njem in ves bes krivic svojega življenja je stresel nad sabo. Zapustil je ženo in troje otrok.

Ohranili ga bomo v lepem spominu!

Branko Ledinek

V spomin

Valterju Demšarju

13. julija letos smo se na pokopališču v Podkraju poslovili od Valterja Demšarja, dolgoletnega delavca RLV.

Rodil se je leta 1917 v Velenju. Končal Državno trgovsko akademijo v Mariboru. Se zaposlil v Hranilnici Celje, kasneje na Zvezi zadrug državnih uslužbencev v Zagrebu, oktobra 1945 v RLV. Leta 1947 je diplomiral na Ekonomski fakulteti Univerze v Zagrebu. V Sloveniji podobne ustanove takrat še nismo imeli. Kot prvi diplomirani ekonomist v velenjskem rudniku, ki je podjetju ostal zvest kar 29 let, je opravljal razna dela: vodja kontrolnega oddelka, šef računovodstva, šef prodajnega oddelka, šef prodaje, vodja prodaje, analitik, vodja komercialne službe, vodja komercialnega sektorja. Zadnja dva mandata je bil torej tudi član poslovodstva RLV. Upokojil se je leta 1974.

Kakšni so bili ti, danes že malo odmaknjeni časi? Iz ohranjene dokumentacije RLV lahko hitro razberemo, da je bil to čas stalnega letnega povečevanja proizvodnje, od 180 000 ton leta 1945 do 3,9 milijona ton leta 1974, z izjemo kriznih premogovniških let 1966-1970. Čas, ko je rudnik obratoval praktično vse sobote in še kakšno nedeljo v letu. Pa tudi čas, ko so se komaj dograjevale termoenergetske kapacitete v Šaleški dolini. Večina odvoza premoga je potekala po železnici. Zato se je bilo potrebno intenzivno ukvarjati s kupci v državi - do Šibenika in Subotice.

Vodstvo RLV je v obdobju premogovne krize moralo poskrbeti za pozitivno tekoče poslovanje (nekateri manjši rudniki je takratna vlada ukinila), pa tudi za posodobljanje tehnologije pretežno iz lastnih virov in ne nazadnje za sovlaganje v izgradnjo 3. faze TEŠ. Vrsto let je bilo treba opozarjati in prepričevati pristojne republiške organe o smotnosti vlaganj v velenjski rudnik ter tudi v termoenergetske objekte v Šaleški dolini. Da bi oplemenitili nizkokalorični lignit že ob pridobivanju, so pridobili nove stalne kupce in se izognili vse večjim transportnim stroškom. To se je nekaj kasneje uspešno realiziralo z zakonsko določljivo domačih sistemskih virov za investicije v energetiko, kot tudi angažiranjem nekaterih tujih virov sredstev.

V osebni kadrovski mapi Valterja Demšarja je ohranjena tudi tale karakteristika: "Imenovani se je pokazal pri delu sposoben, pedanten, ambiciozen, zelo delaven in zanesljiv."

Podobne lastnosti je izkazoval tudi kot velik prijatelj narave in gora ter navdušen filatelista.

Miroslav Žolnir

ZAHVALA

Ob smrti žene

Jožice Štober

se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in izraze sožalja sodelavcem Jame Pesje in sindikatu.

mož Rafael in otroci Boris, Simon in Mateja

ZAHVALA

Ob boleči izgubi očeta

Vinka Peččnika

se iskreno zahvaljujemo sodelavcem iz Jame Škale, Jamskega transporta, Jamske mehanizacije in glavnega skladišča za izrečena sožalja in denarno pomoč. sinovi Ignac, Jože, Silvo in Vinko z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

Marije Plaskan

se iskreno zahvaljujem sodelavcem skupnih služb za denarno pomoč, darovano cvetje in izraze sožalja.

Alojz Plaskan

ČIŠČA

Bolj bomo bodli skozi zid,
več bomo imeli oken in
od prepaha nas bo strašansko glava bolela.

Naj je laž še tako kruta,
je pol le resnice, kar je slišati o tebi.

Listje odpade, da bo kdaj zopet cvetelo.

Mesojede živali počasi izumirajo in
dajejo več prostora svojim žrtvam.

Hudič si ves mandat kremplje brusi,
da bi zmagal na volitvah.

V vinu je resnica o človeku,
v vodah resnica o človeštvu.

Najboljši vojak ima v prsih krompir namesto
srca.

Marijan Lipičnik

RUDARSKA GODBA

Rudarska godba Velenje

Diana Janežič

NA POTI Z GLASBO

"Iz glasbe prihaja čar, ob katerem se morajo upokojiti vse skrbi in vse bolečine srca," je zapisal angleški dramatik William Shakespeare. Glasba spremlja človeka od rojstva do smrti, z veselo čestitko se razveselimo novorojenčka, žalostinka nas pospremi na zadnji poti... Glasba je edini univerzalni jezik, kajti kjer se neha govorica, se začneja glasba. Z njo si lahko povemo vse, pa četudi govorimo različne jezike.

Eno zvrst glasbe, ki ji rado prisluhne veliko ljudi, igra godba. V naših krajih segajo korenine "pleh muzik" 130 let nazaj. Le nekoliko mlajši so zametki rudarske godbe, a je njen uradni začetek letnica 1919, saj njen obstoj s tem letom izpričujejo prvi zapisani podatki. Ustanovitelj rudarske godbe je bil Fran Korun Koželjski, učitelj, kapelnik, organizator. Po njem se imenuje glasbena šola v našem mestu. Politične, gospodarske in družbene razmere v obeh vojnah, med njima in po drugi so povzročale vzpone in padce tudi pri rudniški godbi. Po drugi svetovni vojni je postal njen vodja Franc Taušič, pravi razcvet pa je doživela po letu 1957, ko je dirigentsko palico prevzel Ivan Marin, starejši. Poleg tega, da je vodil starejše godbenike, je poučeval tudi 260 mladih glasbenikov v pionirski godbi. Sredi šestdesetih let ga je nasledil njegov sin, Ivan Marin, mlajši, ki godbenike vodi še danes.

Dve poti sta do vrha hrasta: splezati na drevo ali sestiti na želod.

Pod vodstvom Ivana Marina mlajšega je velenjska rudarska godba dosegla veliko in velike uspehe. In pri tem se niti vodja niti godbeniki niso odločili, da bodo nanje čakali "na želodu". Odločili so se za težjo možnost, za plezanje na "vrh hrasta". Vsak uspeh je relativen, vsak član godbe ima morda svoj veliki uspeh. A gotovo je med njihovimi največjimi uspehi sodelovanje na svetovnih prvenstvih pihalnih orkestru na Nizozemskem. V mestu Kerkrade, ki z nekaj ulicami leži celo še v Nemčiji, prirejajo ta festival glasbe od leta 1954. Mesto vsaka štiri leta cel julij živi z in za glasbo. Glasba, godbeniki, parade, sejmi, prireditve se vrstijo v dvoranah, na stadionu, po mestnem središču. Prva leta ja ta festival glasbe "hodil v zelje" svetovnemu prvenstvu v nogometu, pri katerem tudi Nizozemci niso odmuh, zato so se odločili, da bodo zadeve uredili. Po festivalu leta 1978 so naslednjega pripravili že čez tri leta, leta 1981, in od takrat lahko Nizozemci - in seveda vsi drugi - v miru eno leto spremljajo nogomet, prihodnje pa poslušajo pihalne orkestre.

Prvi veliki uspeh za velenjske godbenike je bil, da so na tem festivalu sploh nastopili. To je bilo leta 1978. Pred tem so si z nastopi "izborili" vstopnico, pridobili poslušalce, vrgli svoje znanje in sposobnosti v svet. In če so bili pred tem prvim nastopom veseli, da smejo igrati med najboljšimi svetovnimi pihalnimi orkestri, so po njem mesto Kerkrade zapustili s prvo zlato

Še ena medalja je naša!

medaljo. Prvo, kajti letos, ko so na festivalu glasbe nastopili četrtič, so dobili četrto.

Kjer neha govorica, se začneja glasba...

... in z vsako glasbo ljubezen. Fantje in dekleta, pa tudi zreli moške, ki igrajo v ansamblu rudarske godbe, jo premorejo veliko. Ljubezen je v vsakem njihovem gibu po instrumentu, v vsakem vdihu, noti. Ta ljubezen združena z znanjem jim zagotavlja, da žanjejo simpatije, kjer koli zaigrajo.

Njihova pot do Nizozemske ni bila zgolj dolgo potovanje na tekmovanje, temveč nekaj več. Tako so ponesli ime, ki ga nosijo, ime mesta, države, od koder prihajajo, z glasbo med prijazne domačine vasice Hoechst blizu Frankfurtu. Verjetno jih nikoli ne bi spoznali, če bi med njimi ne bil pomemben vaščan, župnik, Velenjčan, rojen Plešivčan, Franc Prosenjak. Kako bi se jim za prisrčen sprejem, bogato pogostitev, odprtost svojih src in domov lahko zahvalili drugače kot z glasbo? Tak njihov "hvala" pod večer na župnijskem dvorišču so vsi razumeli in sprejeli.

Dan kasneje so sicer skromnemu, a zavzetemu občinstvu v dvorani cesarja Friedricha v velikem nemškem mestu Moenchengladbachu, z glasbo naredili prijeten večer. Večinoma

Slovenci so bili poslušalci veseli godbenikov iz rodne Slovenije in s pogovorom z njimi novic iz domovine. In končno: edino glasba je slovenski družini Doberšek, ki je v tujini poslovno uspela in je zato tudi lahko finančno in organizacijsko pomagala godbenikom do festivala, potrdila, da je investirala v pravo stvar. Zato je bilo veselje ob zlati medalji tudi na njihovih obrazih neizmerno.

Bodi celota ti cilj; ako celota postati ne moreš, kot člen vključi v celoto se vsaj. (Goethe)

Samo tako, kot celota, je bil nastop glasbenikov rudarske godbe lahko zlat. Dovolj je trenutek nezbranosti, nepazljivosti, nezaupnosti, in že se spremeni v razočaranje vseh. Tako pa je veselje le rastlo. Najprej je bilo za zadovoljstvo dovolj, da je ob koncu nastopa dirigent pokimal in se nasmehnil. Do uradne razglasitve rezultatov je moralo zadostovati. Zato pa se je kot balon razpočilo, ko je v rokah Ivana Marina zasijala zlata medalja. In spet je bila plačilo za vse glasba. Ivanu Marincu "hvala" z njemu najljubšo Rozamundo, vsem z Avsenikovo Ostanimo prijateljci. Zagotovo bodo!